

Ramazan Dikmen

Muhayyer

Bütün Öyküler

HECE

öykü

4. BASKI

Ramazan Dikmen: 1956 Dursunbey/Balıkesir’de doğdu. İlköğrenimini Balıkesir’de, orta öğrenimini İstanbul’da tamamladı. A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi’ni bitirdi. Çalışma hayatına 1983’de Maliye Bakanlığı Teftiş Kurulu’nda müfettiş yardımcısı olarak başladı. Aynı bakanlıkta bir süre de vergi kontrol memuru olarak çalıştıktan sonra 1988’de Fransızca çevirmeni olarak Devlet Plânlama Teşkilatı’na girdi. Eğitim ve araştırma göreviyle iki yıl kadar Brüksel’de bulundu (1989-1990). Yakalandığı karaciğer kanserinden kurtulamayarak kırk bir yaşında öldü (10 Nisan 1997). İlk öyküsü 1974 yılında *Akşam* gazetesinde çıktı. Öykü, deneme, günlük, eleştiri ve Fransızcadan çevirileri *Aylık Dergi*, *Mavera*, *Yönelişler* ve kurucuları arasında yer aldığı *Kayıtlar* (Kasım 1990-Haziran 1995) dergisinde yayımlandı. Kitapları: *Kıyıya Vuranlar* (öykü, İstanbul: İz Yayınları, 1996); *Afife Ablanın İncileri* (öykü, Ankara: Hece Yayınları, 1997); *Tükenerek Çoğalmak*, (deneme, Ankara: Hece Yayınları, 2004). Çevirileri: John Kennet Galbraith’den *İktidarın Anatomisi* (inceleme, Ankara: Hece Yayınları, 2004).

MUHAYYER

BÜTÜN ÖYKÜLER

RAMAZAN DİKMEN

HECE YAYINLARI

Hece Yayınları: 147
Öykü

Birinci Basım: Mart 2006
İkinci Basım: Ağustos 2010
Üçüncü Basım: Mart 2013
Dördüncü Basım: Kasım 2015
© Hece Yayınları

Kapak Tasarımı: SARAKUSTA
www.sarakusta.com.tr
Teknik Hazırlık: Bülent GÜLER

Baskı: Dumat Ofset
T: (0312) 278 82 00

ISBN: 975-8988-53-0

Hece Basın Yayın Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.
Konur Sokak Nu: 39/1-2 Kızılay-Çankaya/Ankara
Yazışma: P.K. 79 Yenışehir/Ankara
T: (0 312) 419 69 13 F: (0 312) 419 69 14
e-posta: hece@hece.com.tr
www.hece.com.tr

İÇİNDEKİLER

KIYIYA VURANLAR

- Muhayyer / 9
Sen Değil Ayak Seslerin / 29
Geriye Kalan / 37
Susan Adamın Hikâyesi / 43
Sonrası / 51
Kıyıya Vuranlar / 71
Geçende / 81
Eski Çamlar / 89
Sır / 95
Bir Akşam İçin Ön Çalışma / 109

AFİFE ABLA'NIN İNCİLERİ

- Mektuplar Konuşmak / 115
Günah / 121
Ağlama Güncesi / 127
Kartpostal / 133
Yavuz / 137
Arada / 145
Defter / 153
Ödül Töreni / 165
Afife Abla'nın İncileri / 173
Suskun Papağan / 181
Sessiz Güvercinler / 187
Yakın / 199
Portre / 211
Gölgeler ve Kervanlar / 213

KIYIYA VURANLAR

I. baskı İz Yayınları, İstanbul 1996

MUHAYYER

I.

Artık radyoda fasıllar çalmıyor. Ne muhayyer, ne hicaz, ne uşşak. Ama onu görüyorum. Kadife çiçeklerinin ve fesleğenlerin gerisinde duruyor. Buketten yayılan bakir kokuyu duyar gibiyim. Ahşap, oymalı masasında oturuyor. Masa kendi yerinde. Büyük metal askılık yok. O uyumsuz boşluk ortadan kalkıyor böylece. Çini vazo her zamanki yerinde. Tabloda gibi. Masanın yakın köşesine konmuş olmasının etkisi. Yarım profili çiçeklere karışıyor. Derin pencereden giren yumuşak aydınlık içinde tamamen gölgeli. Önünde sayfaları sararmış eski bir kitap. Açık. Baş pencereye dönük. Eli çenesinde. Kapılıp gitmiş gibi. Belki şadırvanın kubbesine konan güvercinleri seyrediyor, belki hiçbir şeyi. Salon bomboş. O saatte kim gelsin. Okullar açıkken bile akşamüstü uğrayan olmaz. Yine de alışkanlık. Kalkıp gidemiyor. Mesai çoktan bitmiş olsa da. Hoş, o an saatin farkına varacak durumda da değil ya.

Nihavent faslı yeni bitmiş. Radyoda kuzey ülkelerine ait uzak şehirlerin soğuk ve تنها sokaklarına götüren trompet ezgileri. Ama o bunun da farkında değil.

Beyaz saçları sürekli briyantınli ve arkaya taralı. Uzun boylu. Altın çerçeveli gözlükler takıyor. Kaytan bıyıklarının altında ince bir tebessüm hiç eksik olmuyor. Ceketini hep ilikli. Kalem parmak-

larıyla derin kavisler çiziyor. İstiğrak içinde başını kaldırdıkça göz-
lük camları parlıyor. Hocaları. Herkesin hüremet gösterdiği aziz in-
san. Onu ne çok seviyorlar. Ondandır feyz almak ne büyük bahtiyar-
lık. Yine, bu yıl ada sensiz'i son defa geçiyorlar. Arka sırada Tu-
ran. Tenor sesini onca ses arasından seçiyor kulağı. Sağında Sema-
hat. Söylerken iki yana salınıp duruyor. Salındıkça dirseği onun
dirseğine değiyor.

Gülümsüyor.

Semahat'ın oldum olası uçarılığı, delidoluluğu... Olsun, en iyi
arkadaşı o. Tek sıradaşı. Gece gündüz beraberler. Bir yedikleri ayrı
gidiyor. Aynı mahallede oturuyorlar. Evlerinin arası bir adım. Üç
yıldır aynı sırayı paylaşıyorlar.

Gözleri doluyor.

Semahat'ın kadife sesi hâlâ kulaklarında. Aylardan nisan mı,
mayıs mı. Sınıfın boğaza bakan bütün pencereleri açık. Bahçeden
leylak kokuları geliyor. Camın önündeler. Kol kola. Boğazın mavi
suları üzerinden beyaz şilepler geçiyor. Usuldan bir şarkı mırıl-
dıyorlar. Yüzleri hep gülüyor. Semahat epeydir aklını çelmeye ça-
lışıyor: "Kız bu sesin kıymetini bil. Bak bir kere gidelim, gör. Kim-
se bizi görmez, korkma. Bir de görsünler. Utanılacak bir şey değil
ki bu."

Sonunda aklı yatıyor. Okulu astıkları bir öğle sonrası gidiyorlar.
Heyecandan ayakları titriyor. Utangaçlığı, çekingenliği alabildiği-
ne. Yanakları al al. Cemiyetin kapısından girerken bir gören oldu
mu diye yaşadığı tedirginliği hiç unutamıyor.

ve yine gülümsüyor. Dudaklarında kıpırtılar.

Uzun koridorlar geçiyorlar. Semahat onu dosdoğru hocanın
odasına götürüyor. Hınzır kız, meğer ondan habersiz randevu al-

mış. Bunu sonradan öğreniyor. Ayakta karşılanıyorlar. O ne ince-lik, o ne kibarlık, o ne tevazu, o ne açık gönül. Masasından kalkıp misafir koltuğuna oturuyor hoca. Karşılıklarına. Saf ve seçilmiş bir İstanbul Türkçesiyle konuşuyor. O konuştuğunda kendi güneşli ağzı çalan dilinden utanıyor. Kendini takdim ederken yüzünü ateşler basıyor, alnında terler beliriyor. Ama hayret, hoca utangaçlığını sevdiğini söylüyor. Utanmanın erdemi üzerine içe işleyen şeyler anlatıyor. Onun yatıştığını anlayınca bildiği bir şarkıyı söylemesini rica ediyor. Hanımefendi evladım, lütfeder miydiniz... diyen sesi kulaklarından gitmiyor. Dudakları titreyerek başlıyor şarkıya. Gönlümü bezlederim aşk ile bir dilesen. O söylerken hoca küçük bir deftere Osmanlıca notlar alıyor. Sonunda pekâlâ, diyor, Semahat Hanım'la beraber siz de iştirak edin bakalım koroya.

Geriye bir mesele kalıyor. Babası. Annesinden de çekinmiyor değil, ama onu ikna etmek kolay. İlle babası. Bir süre ona haber vermeden idare ediyor. Cemiyetin liseye yakın olması işine yarıyor. Paydostan sonra çalışmalara rahatça yetişebiliyorlar. Çalışmalar uzun sürmese de eve her zamankinden geç dönmeye başlıyor. Ama inandırıcı bahaneler bulmakta zorlanmıyor. Mezuniyet yılları. Ders saatleri kâfi gelmiyor. Arkadaşlarıyla bazı mevzuları müzakere etmeleri lazım.

Üzerinde durulmuyor.

Asıl zorluk pazar çalışmaları için bahane bulmakta. Önceleri yine bir arkadaşına ders çalışmaya diye çıkıyor. Sonra bakıyor ki, yalanları ortaya çıkacak, çaresiz, babasıyla görüşmeye karar veriyor.

Babasıysa o günlerde çok tedirgin. Ağzını bıçak açmıyor. Bazı akşamlar arkadaşları geliyor. Aralarında hep fısıltılarla konuşuyorlar. Gözünden kaçmıyor. Çaylar içildikten sonra önceki gibi beraber kalkmıyorlar. Tek tek ve çeyrek saat arayla çıkıyorlar. Gelirken de öyle. Topluca gelmiyorlar. Belli ki tedbiri elden bırakmıyorlar. Hani haksız da değiller. Öyle ya, generaller yine memleketi kurtarmış. Bütün ajans saatlerinde örfi idare tebliğleri neşrolunuyor. Gece sokağa çıkmak memnu. Köylülerin av tüfeklerine varıncaya ka-

dar halkın elindeki bütün silahlar toplatılmış. Herkes korku içinde. Ortalıkta dolanan söylentilere bakılırsa durum pek vahim. Minarelerden, binlerce yıldır yükselen ezan sesleri yerine yine Tanrı uludur naraları mı duyulacak? Çuvallar dolusu Mushaf yine mi yakılacak? Kur'an öğreten ak sakallı hocalar yine mi jandarma dipçikleri altında karakollara götürülecek? Halkın gözbebeği camiler yine mi depoya çevrilecek?

Yüzündeki tebessüm siliniyor. İyice dalgın. Dudakları oynuyor. Arada başını sallıyor iki yana. Son zamanlarda sık sık böyle oluyor. Hayırlısı.

Babası korkmasın da ne yapsındı. İstanbul'a tayinini çıkartıncaya kadar riyasetin kapısını az aşındırmamıştı. Muhsin Bey olmasaydı yine de çok zordu. İyi ki o vardı. Hemşehriliğin yararı böyle zamanlarda anlaşılıyordu. Hani boşuna dememişler, dokuz yaddan bir bildik... Babası yere göğe konduramıyordu rahmetliyi. Teşkilatın belkemiği idi. On dokuz yıl Mısır'da tahsilde bulunmuş. Ezher'de. Reisin de has adamlarından. Bir dediği iki edilmez. Nur içinde yatsın, büyüklük göstermiş, tavassutunu esirgememişti. Hiç aklından çıkmıyor: Tayin emriyle gelen ne büyük şaşkınlıktı. İnanamıyordu: Sonunda İstanbul. Onu henüz hiç görmemişti. Babasının anlattıklarından, romanlarda okuduklarından kafasında canlandırdığı kesitlerse, hep bir rüyanın uçucu ve tarif edilmez renkleri altında bir yerlerdeydi; gökle denizin yaklaştığı, mavimtırak loş bir aydınlık içinde sakin, heybetli kubbeler, ufka işlenmiş incecik minareler, uzun pencereci, cumbalı evler, yumuşak çizgili büyük taş yapılar. Taşındıktan sonra da, muhayyilesinde yaşayagelen bu görüntü pek değişmedi. Eminönü'ne her geçişinde, yıllardır bilmeden aradığı şeyi buluvermenin uzun sevincini yaşırdı. Hani bir kuşluk vakti gemidesinizdir. Pencereilerin ötesinde martılar uçuşmaktadır. Ötede

beride duman duman yolcu vapurları görürsünüz, uzaktan uzağa uzun düdüklere duyulur. Denizin üzerinde irili ufaklı balıkçı tekneleri, mavnalar. Ağır ağır yaklaşılır. Süleymaniye bir yandadır, Aya-sofya bir yanda. Beyazıt kulesi bir yandadır, Yavuz Selim'in sade minareleri bir yanda. Topkapı bulutlar içinde bir uzak şehir gibidir. O ne heyecan verici ferahlık duygusudur. Bütün şikâyetler unutulmuştur. İstanbul'u yaşamak yetmektedir.

O duyguyu kaç kez yaşadı.

Ama her şey artık ne ıssız bir uzaklık.

Bir öğle sonrası çıkmak. Ahşap evler arasından geçmek. Arnaut kaldırımını döşeli daracık sokaklarda yürümek. Doğancılara uğramak. Parkın yokuşunu ağır ağır inmek. İki yanda çamlar ve palmiyeler görmek. İskelede açılan yolun başında birdenbire önünde geniş ufuklar bulmak ve ferah ferah bir deniz ve dalgalı tepelikler ve zaman ötesine çağırın mabetler. Büyük çınarlar altından geçmek. Kubbeli çarşılar boyunca yürümek. İskelenin cıvıl cıvıl kalabalığına karışmak. Balıkçılar, seyyar satıcılar, değnekçiler. Uçuşan sürü sürü güvercinler. Mihrimah Sultan ve Yeni Cami minarelerinde başlayan ikindi ezanları. İskelede salınan bir vapura binivermek. Pencere kenarında oturmak. Şehrin akşamı bekleyen silüetine dalmak. Bakmak. Hep bakmak. Bakmanın güzelliğini duymak. Kim bilir bu kaçınıcı geçiş. Ama yine de gözlerini ayıramamak. Uzun kanatlarını geçmişe ve geleceğe açmış bir şehrin hep genişliyor, hep açılıyor gibi gelen görüntüsünde kaybolmak.

Diplerde gezen ince bir ağrı. Giden, dönmeyen ve dönmeyecek olan şeylerin artışı. Faniliğin acı tortusu.

Derin iç çekişler. Hak Hak!

Oysa ne kuşluk, ne öğle sonu. Hava iyice kararmış. Evlerin camlarındaki akşam kızılığı git gide siliniyor. Üsküdar'ın üstüne inen o ne büyük sükûnet. Vapuru da sarmış bu hava.

Güvertede. Işıklar yanmıyor. Her zamanki gibi gidiş yönüne doğru oturmuş. Yüzünde ferahlık getiren deniz esintisi. Yolcular sessiz. Serin akşam karanlığını açık havada karşılamak yetiyor onlara. Yine de arada bir kesik kesik mırıltılar duyuluyor. Ağır ağır yaklaşıyorlar. Sarsıntısız. Boğaz'da dalgadan eser yok.

Fakat aslında onun Üsküdar'ı bu değil. Onun Üsküdar'ında leylaklar hiç solmaz. Rüyalarında bile.

Önce ebruli görüntüleri doğuyor zihnine. Ardından uçuk serin kokularını duyar gibi oluyor. Her zamanların vefakâr ağrısı da o-saat gelip dolanmaya başlıyor içini. Zaten leylaklar artık nicedir hep böyle açıyor.

Gözleri iyice dalıyor. Yüzünde gölgeli bir hüznün. Kalakalmış. Kımltırsız.

Gün ortası. Delidolu bir sağnak atıştırıp geçmiş. Gökyüzü bir açıyor, bir kapıyor. Sokaklar ıslak. Öğle tatili. Birkaç kız gülüşe konuşa evlerine dönüyorlar. Okulun yakın olması ne iyi. Öğle yemeklerini evde yiyebiliyorlar. Aslında hiçbirinin canı eve girmek istemiyor. Yokuşun başındaki pastane onları bekliyor. Can atıyorlar gidip birer tatlı yemeye. Keşkül mü olur, kazandibi mi? Ama vakit dar. Taş kaldırımlar üzerinden sallana sallana geçip gidiyorlar. Ahşap evlerin küçücük bahçelerinde bütün leylaklar açmış. İstanbul'da leylak mevsimi. Ellerde tutam tutam leylaklar taşıyor. Vazolardan leylaklar eksilmiyor. Okula leylaklar götürülüyor. Kıtap aralarından leylaklar sarkıyor.

“Yavaş kız. Evi yıkacaksın.”

Annesine aldırıyor. Yıldırım gibi çıkıyor üst kata. Ahşap merdiven gıcırtilarla sarsılıyor. Rüzgâr gibi dalıyor odasına. Kapı gürültüyle duvara çarpıyor. Bahçeden kırdığı leylakları çalışma masasın-

daki vazoya yerleştiriyor. Eğilip burnunu değdiriyor çiçeklere. Sonra hızla dönüyor. Merdivenleri seke seke iniyor. Gümbür gümbür. Dilinde kıpır kıpır bir şarkının ezgileri. Sofaya inince şarkısı birden kesiliyor. Şaşkın. Mahcup. Çıkarken farkına varmamıştı. Babası o saatte evde. Konuşmak istiyor. Başı önünde. Ama babasının ona baktığı yok. Yüzünden düşen bin parça. Eyvah diyor içinden, sonunda yakalandım galiba. Gizli gizli cemiyete gittiğimi haber almış olmalı. Yutkunuyor. Uygun kelimeler arıyor. Geç de olsa her şeyi anlatacak. Ne var ki, babası hiç oralı değil. Yüzüne bile bakmıyor. Koltuğuna gömülmüş. Sessizce oturuyor camın önünde. Kaşları çatık. Dudaklar birbirine geçmiş. Canı bir şeye sıkkın, belli. Onda bir hâller var ama anlayamıyor. Üzerinde de durmuyor.

Kapıda.

Donup kalıyor. Onu hiç böyle görmemişti. Evet, yıllar önce kasket giydiğini hatırlıyor ama onu fötr şapka altında ilk görüşü. Selamlaşmıyorlar. Konuşmuyorlar. Babası onu görmüyor sanki. Tek tek iniyor merdivenleri. Şapkanın gölgelediği yüzü donuk. İki yanı leylaklarla süslü küçük taşlıktan geçiyor. Başı hep önünde. Bir süre bakıyor ardından. Koyu renk takım elbisesi içinde uzun boyuyla kibar bir adam. Sırtı hafif kambur. Sinema oyuncularına benziyor. Ama şapkası bol gelmiş. Kulaklarına iniyor.

Dirseğini masaya, elini çenesine dayamış. Yüzünde yeniden tebensüm. Ama bu seferki uçuk ve acıyla karışık. Gözleri bulanık. Nereye baktığı anlaşılmıyor.

Çayı soğumuş. Yumurtası da. Canı hiçbir şey çekmiyor. Hâlâ açılmamış. Gözlerinde hâlâ sabah mahmurluğu. Uyanıncaya kadar annesi şişman gövdesiyle kim bilir kaç defa inip çıkmıştır merdivenleri. Zavallı, gelmiş gitmiş, bıkmadan “kalk kız, geç kalıyorsun,